

TOIMINTASUUNNITELMA JA
TALOUSARVIO 2016

SOVATEK
säätiö

Sisällys

1. Yleistä	3
2. Jyväskylän tulosalue	6
2.1. Hoitopalveluyksikkö	6
2.2. Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikkö	7
2.3. Työvalmennuksen ja palveluohjauksen toimiala	8
3. Joensuun tulosalue	12
3.1. Avohoitopalvelut	12
3.2. Laitospalvelut	13
3.3. Yhteistyöverkostoissa tapahtuva toiminnan kehittäminen	14
4. Järjestölähtöinen toiminta	15
4.1. Nuorten matalankynnyksen palvelut	15
5. Talous	18

1. Yleistä

Sovatek-säätiö on psykososiaalisen kuntoutuksen asiantuntija- ja yhteistoimintaorganisaatio, joka keskittyy erilaisten riippuvuus- ja mielenterveysongelmien ehkäisyyn ja hoitoon, työ- ja toimintakyvyn vahvistamiseen sekä työllistymisen edistämiseen.

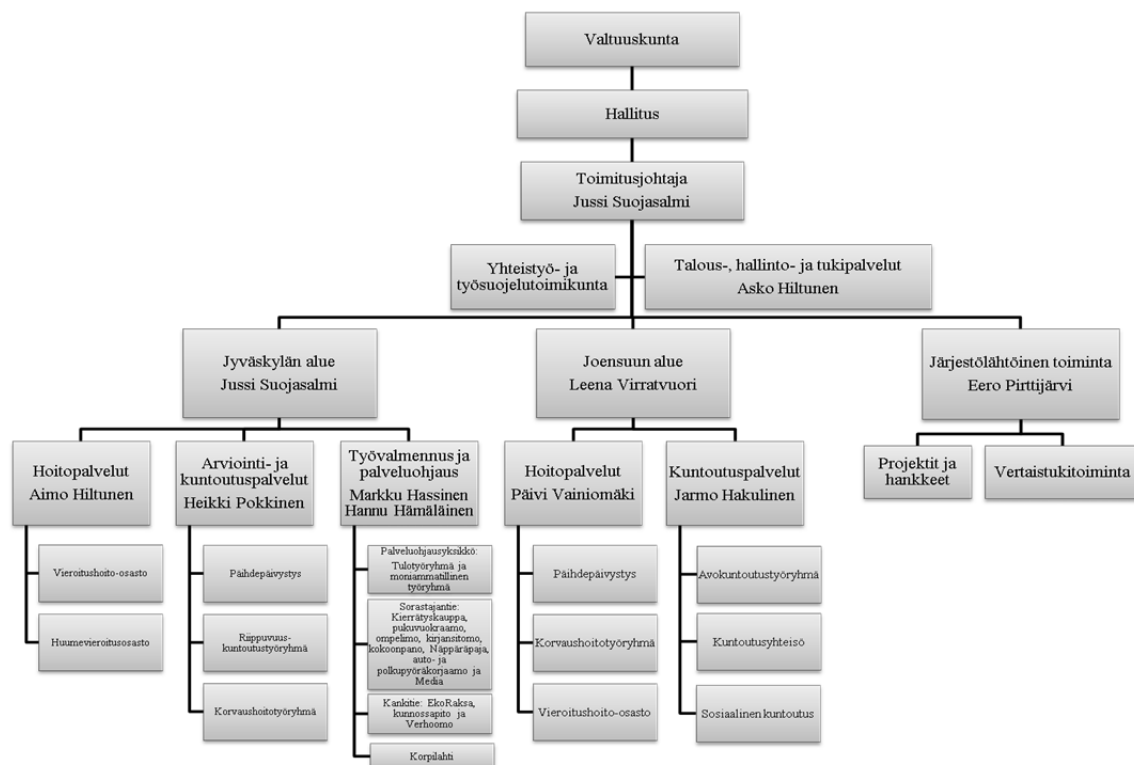
Säätiö on julkisen ja kolmannen sektorin taustayhteisöjen perustama yhteistoimintaorganisaatio, joka edustaa uudenlaista toimintatapaa julkisen sektorin toiminnassa ja palvelujärjestelmässä sekä kolmannen sektorin toimijoiden, yritysten ja muiden yhteisöjen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Lähtökohtana on palvelujärjestelmien kehittäminen ja palveluiden tuottaminen palveluita tarvitsevien sekä palveluja tilaavien asiakkaiden näkökulmasta.

Säätiön toimintamuodot ja palvelut perustuvat erilaisiin psykososiaalisen kuntoutuksen ja päihdelääketieteen, työvalmennuksen sekä mielenterveyshoidon menetelmiin ja sisältöihin. Sovatek-säätiön kaltaisessa yhteistoimintaorganisaatiossa yhdistyvät ammatillinen ja tutkimuksellinen sekä kokemuseräinen ja ”hiljainen” tieto.

Säätiön hallintoelimet ovat valtuuskunta ja hallitus. Valtuuskuntaan kuuluu vähintään kaksikymmentä (20) ja enintään neljäkymmentä (40) jäsentä. Säätiön asioita hoitaa ja sitä edustaa kahdeksi (2) kalenterivuodeksi valittu hallitus, johon kuuluu puheenjohtaja ja vähintään kahdeksan (8) ja enintään kaksitoista (12) jäsentä sekä heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Säätiön perustajayhteisöt nimeävät edustajansa hallintoelimiin.

Säätiön operatiivinen johtamis- ja vastuurakenne muodostuu neljästä tulosalueesta, jotka ovat hallintopalveluiden tulosalue, Jyväskylän tulosalue, Joensuun tulosalue sekä järjestölähtöisen toiminnan tulosalue (Kuvio 2).

Kuvio 2. Johtamis- ja vastuurakenne 2016

Strategiakauden 2016–2018 tavoitteita ovat:

1. Turvataan asiakkaiden palvelujen saatavuus ja monipuolisuus.
1. Lisätään palvelujen tilaajien tyytyväisyyttä säätiön toimintaan.
2. Kehitetään sosiaalisen kuntoutuksen menetelmiä ja vertaistukeen perustuvia toimintamalleja kaikilla toimialoilla.
3. Huolehditaan talouden ja toiminnan tasapainosta ja voidaan tehdä hallittua riskinottoa.
4. Säätiö on aktiivinen ja aloitteellinen toiminnallisen ja alueellisen kasvun sekä yhteistyömahdollisuuksien selvittämisessä.

Strategiakauden tavoitteiden mukaisia toimenpiteitä jatketaan säätiön eri tulosalueilla ja toimialoilla vuoden 2016 aikana. Painopisteet vaihtelevat tulosalueittain ja toimialoittain.

Toimintaympäristön jatkuvat muutokset ja vaikea yleinen taloudellinen tilanne asettavat säätiön toimintaedellytyksille ja perustehtävän toteuttamiselle merkittäviä haasteita. Kasvaviin palvelutarpeisiin tulee vastata jatkossa samoilla tai jopa pienenevillä resursseilla. Toimintavuoden 2016 sopimustuotto-odotukset säilynevät kokonaisuudessaan edellisen vuoden tasolla.

Jyväskylässä päihdepalvelujen sopimukseen Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kanssa tulee kahden prosentin korotus. Muiden kuntien päihdepalvelutuottojen ennakoidaan pysyvän edellisen vuoden tasolla. Jyväskylän kaupungin työvalmennusta koskeva sopimus pysyy vuoden 2015 tasolla. Palkkatukituotot vähenevät arviolta viisi prosenttia. Tuotannollisen tuottojen osuus laskee vajaa kaksitoista prosenttia. Joensuun yhteistoiminta-alueen osalta tuotto-odotukset säilyvät vuoden 2015 tasolla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä ja tuottamisessa ollaan siirtymässä laajempiin alueisiin ja siten suurempiin ja ehkä laajempiinkin hankintoihin? Toisaalta palvelukokonaisuuksien hankinnan sijaan voidaan hankintoja pilkkoa osiin jolloin yhä useampi voi olla kilpailemassa samoista palvelukokonaisuuksista. On varauduttava palvelujen yleistyvään kilpailutukseen, Palvelujen ”kotiuttamisiin”, Yhtiömuotoisten monikansallisten yritysten vahvempaan markkinoille tuloon sekä yhteistarjouksiin.

Kuntien vastuu kasvaa etenkin pitkäaikaistyöttömien kuntoutuksessa ja työllistämisessä. Työllisyyspalvelujen lainsäädännöllinen ja rakenteellinen uudistus on vaikuttanut tukityöllistämiseen kielteisesti. Palkkatukea suunnataan entistä enemmän avoimille markkinoille ja palkkatukimäärärahat erityisesti välityömarkkinoille pienevät. Asiakasohjaus on uudistusten yhteydessä heikentynyt.

Vuoden 2015 lopulla huomattaviin mittoihin kasvanut siirtolaisuus ja turvapaikanhakijoiden määrä myös Suomessa on muuttanut oleellisesti keskusteluilmapiiriä ja tilanearvioita. Uudet sosiaaliset ongelmat ja niiden painoarvo saattavat tulevaisuudessakin vaihdella yllättävin tavoin, ja Sovatek-säätiön on syytä osallistua aktiivisesti sekä keskusteluun että laajennuttava myös kokonaan uusiin työmuotoihin.

Säätiö tukee henkilöstön osaamisen ylläpitämistä ja kehittämistä tarjoamalla erilaisia mahdollisuuksia ja tukea kouluttautumiseen sekä työhyvinvoinnin edistämiseen. Henkilöstön koulutuksessa painottuu perusosaamisen vahvistaminen, ammatilliset menetelmäkoulutukset sekä kuntoutuksellisen ohjausosaamisen vahvistaminen. Erillinen henkilöstön Koulutus- ja työhyvinvointisuunnitelma laaditaan vuosittain. Vuonna 2016 on käynnissä pidempiä koulutuspro-

sesseja sosiaalisen kuntoutuksen, ICF arvioinnin perusteet ja VAT-järjestelmä, koulutuskaksoisdiagnoosi sekä kognitiivisen psykoterapian perusteet koulutukset.

Työhyvinvoinnin edistämistä tuetaan arjessa erilaisin työkykyä ylläpitävin toimin, yhteisten tapahtumien avulla ja ammatillisen osaamisen tukemisen kautta. Erityisenä painopisteenä ovat työhyvinvointijohtamisen kehittäminen ja toimihenkilöiden ikääntymisen huomioiminen. Säätiössä on oma Hyvinvointiryhmä, joka toimii henkilöstön hyvinvoinnin tuntosarvena ja äkillisten kriisitilanteiden purkukeskustelujen vetäjänä yhteistyössä työterveyshuollon ja työsuojelu- ja yhteistyötoimikunnan kanssa. Henkilöstölle tarjotaan tarvittaessa mahdollisuus työnohjaukseen. Henkilöstön työhyvinvointia ja sen muutoksia seurataan vuosittain toteutettavan työhyvinvointikartoituksen avulla.

Toiminnanohjausjärjestelmä on saatettu käyttöön vaiheittain. Järjestelmää lisätään prosessien vaikutuksia kuvaavia mittareita. Toiminnanohjausjärjestelmä toimii myös raportoinnin perustyökaluna.

2. Jyväskylän tulosalue

Tulosalueella on neljä toimialaa: Hoitopalvelu-, Arviointi- ja kuntoutuspalvelu-, Palveluohjaus- sekä Työvalmennusyksikkö. Yksiköiden vastuuhenkilöinä ja toimihenkilöiden lähiesimiehinä toimivat toimialapäälliköt.

2.1. Hoitopalveluyksikkö

Sovatek-säätiön hoitopalvelut muodostuvat vieroitushoito- ja huumevieroitusosastoista. Päihdeasiakkaiden lisääntyvä päihdeiden sekakäyttö ja opiaattien käyttö on johtanut hoidon tarpeen kasvuun huumehoitopalveluissa laitoshoidossa. Tilastojen perusteella Jyväskylässä käytetään edelleen huumeita samaan tyyliin kuin pääkaupunkiseudullakin. Buprenorfiini on edelleen yleisin ensisijainen päihde huumeiden käyttäjillä.

Pelkästään alkoholia käyttävien vieroitushoitojen tarve on laskenut edellisten vuosien mukaisesti. Sekakäytöstä johtuvat vieroitushoidot osastoilla ovat lisääntyneet ja niiden odotetaan lisääntyvän edelleen vuonna 2016. Lastensuojeluasiakkaiden määrä päihdepalveluissa on pysynyt korkealla tasolla. Hoitopalveluissa hoidettujen asiakkaiden jatkohoito toteutuu useimmiten sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluissa sekä päihdehuollon erityispalvelujen avo- tai laitospäätyä. Osastohoitajien jälkeen asiakkaat pystyvät useimmiten palaamaan itsenäiseen tai tuettuun asumiseen. Suurella osalla on myös pidempikestoisen avohoidon tai laitospäätyä jatkohoidon tarvetta.

Vuoden 2016 aikana sisäisiä prosesseja tullaan kehittämään kasvattamalla kykyisyyttä hoitaa kaksoisdiagnoosipotilaita ja somaattista hoitoa tarvitsevia potilaita. Vertaistuen kehittämistä jatketaan vertaistukiryhmien kanssa.

Henkilöstön vastuun tasapuoliseen jakamiseen kiinnitetään huomiota tiimityötä sekä työn kuvia selkiyttämällä. Tiimivastaavien työnjohto- ja esimiestutkinto oppisopimuskoulutuksena jatkuu. Puolitoista vuotta kestävä koulutus toteutetaan yhteisprojektina Jyväskylän aikuisopiston ja Jyväskylän kaupungin kanssa. Päihdepalveluista koulutukseen osallistuu kaksi hoitopalvelujen tiimivastaavaa.

Ensi vuonna alkaa Sovatek-säätiön ja seurakuntaopiston järjestämä päihdetyön ammattitutkinnon koulutus. Ammattitutkinto painottuu kahteen osa-alueeseen: kognitiivisen psykoterapian perusteet päihdetyössä ja Kaksoisdiagnoosi-verkostokoulutus. Kaksivuotiseen koulutukseen tulee osallistumaan hoitopalveluista viisi sairaanhoitajaa ja yksi hoitaja. Koulutuksen tarkoituksena on kasvattaa osastojen kaksoisdiagnoosi kykyisyyttä. Sisäistä koulutusta lääkehoidosta ja riippuvuudesta jatketaan vuonna 2016. Huumevieroitusosaston henkilöstön työnohjaus jatkuu.

Vieroitushoito-osasto tulee tarjoamaan vuonna 2016 kahdeksan hoitopaikkaa. Osastolla tapahtuvien lääke sekä sekakäyttäjien vieroitusten tarve on lisääntynyt vuoden 2015 aikana. Osastolla on varattuna alkoholi ja sekakäyttäjien vieroitukseen kuusi hoitopaikkaa ja kaksi hoitopaikkaa lääkevieroituksiin. Hoidon kehittämiseen tullaan käyttämään sisäisiä ja ulkoisia koulutuksia. Vieroitushoitajien lisäksi osastolla jatketaan työ- ja toimintakyvyn arviointitutkimuksia yhdessä riippuvuuskuntoutustyöryhmän kanssa.

Huumevieroitusosaston paikkalukumäärä on seitsemän hoitopaikkaa. Osastolle on muodostunut lähes pysyvä jono. Korvaushoidojen aloitusten sekä niiden tehostamisen arvioidaan lisääntyvän edelleen vuonna 2016. Liikkuva konsultaatiopalvelu on lisännyt huumevieroituksia sekä korvaushoidon aloituksia muualta suomesta tuleville potilaille. Kasvun odotetaan jatku-

van vuonna 2016. Yhteistyö Joensuun päihdepalveluiden kanssa jatkuu siten, että joensuulaisille huumeriippuvaisille potilaille on varattu yksi hoitopaikka.

Vuonna 2016 hoitopalveluissa ei ole suunniteltuja sulkuaikoja, joten päihdepalvelujen osastohoitoja on saatavilla ympäri vuoden. Tämän mahdollistaa vuonna 2015 saatu yksityishenkilöltä saatu lahjoitus sijaisten palkkaamiseksi seuraaville vuosille.

Hoitopalveluissa työskentelee vuonna 2016 osastonlääkäri, osastonhoitaja, 12 sairaanhoitajaa (2 tiimivastaavaa), 5 hoitajaa, ja sosiaalityöntekijä osa-aikaisesti.

2.2. Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikkö

Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikön tehtävänä on avohoidon päihde- ja riippuvuuspalvelut. Yksikön palveluihin sisältyy: hoidon- ja palveluntarpeen arviointi, asiakaskäynneillä ja ryhmissä tapahtuva päihde- ja riippuvuuskuntoutus, kuntoutujien arjen hallinnan tuki, toiminta- ja työkyvyn arviointi, ylläpitäminen ja lisääminen yhteistyössä kuntoutujan ja hänen verkostonsa kanssa. Yksikön toiminta perustuu psykososiaalisen kuntoutuksen ja päihdelääketieteen viitekehukseen ja se sisältää myös konsultaatio ja koulutuspalveluita.

Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikössä toimii kolme työryhmää: Päihdepäivystys, Riippuvuuskuntoutustyöryhmä ja Korvaushoitotyöryhmä.

Päihdepäivystys on matalan kynnyksen ja liikkuvan työn periaatteella toimiva avopalveluyksikkö, joka on tarkoitettu riippuvuusongelmaisille, hoitoon hakeutuville päihteidenkäyttäjille ja heidän omaisilleen. Päihdepäivystys vastaa päihdepäivystys-, terveysneuvonta- ja konsultaatiopalveluista. Lisäksi Päihdepäivystys osallistuu päihdehoitoon heikosti sitoutuneiden nuorten palveluiden kehittämis yhteistyöhön.

Korvaushoitotyöryhmä toteuttaa kuntoutumissuunnitelmaan perustuvaa STM:n asetuksen 33/2008 mukaista pitkäjänteistä ja tavoitteellista opioidikorvaushoitoa. Lääkehoito toteutetaan turvallisesti asiakkaan vointia jatkuvasti seuraten. Kuntoutuksessa pyritään tarpeenmukaiseen, oikea-aikaiseen sekä tarkoituksenmukaiseen hoitoon asiakkaan hoito- ja muutosmotivaatio huomioiden. Korvaushoitotyöryhmä toimii asiantuntijana, kouluttaa, konsultoi ja tiedottaa opioidiriippuvaisten korvaushoitoon liittyvissä kysymyksissä.

Riippuvuuskuntoutustyöryhmä tuottaa päihteiden käyttäjien ja riippuvuusongelmaisten jatko- hoito- ja avokuntoutuspalveluita sekä työ- ja toimintakykyä edistävää kuntoutumissuunnitelmaan perustuvaa kuntoutusta. Sen toiminta-ajatuksena on tukea kuntoutujaa irtautumaan riippuvuuksista ja lisäämään elämänhallintaa. Riippuvuuskuntoutustyöryhmän työntekijät osallistuvat myös Sovatek-säätiön arviointi- ja tutkimuspalveluiden sekä työelämään valmentavien ryhmien toteuttamiseen yhteistyössä Sovatek-säätiön vieroitusosastojen sekä työvalmennuksen kanssa. Yksi työryhmän sosiaalityöntekijöistä toimii myös vieroitusosastoilla.

Työn suunnittelua ja päätöksentekoa varten on käytössä yksikkö- ja työryhmäkohtaisia kokouksia, joissa asiakasasiat ja hallinnolliset asiat käsitellään eri kokouksissa. Tämän lisäksi työryhmissä pidetään 4–6 suunnitteluiltaa vuorokauden 2016 aikana. Työryhmät vastaavat asiakaslähtöisyyden toteutumisesta kaikessa toiminnassaan ja päätöksenteossa.

Arviointi- ja kuntoutuspalveluiden kehittämistyön painopistealueet vuonna 2016 ovat avohoidon palveluprosessien laadun ja palvelurakenteiden arviointi sekä työryhmien kehittämistavoitteet. Palvelurakenteiden arviointiin sisältyy myös kuntouttavan työtoiminnan integrointi

päihdekuntoutukseen. Vertaistoiminnan kehittämistä jatketaan. Riippuvuuskuntoutustyöryhmän kehittämistyön kärjet vuonna 2016 ovat: palvelujen laadun arvioinnin kehittäminen, asiakaslähtöisyyden toteutuminen, päivitetyn rattiseurantaohjelman käyttöönotto sekä perhekeskeisten työmuotojen kehittäminen edelleen. Korvaushoitotyöryhmän kehittämistavoitteita vuonna 2016 ovat yhteisohoidon elementtien kuten asiakkaiden vertaistoiminnan ja pienryhmätoiminnan lisääminen sekä Korvaushoitokeskus. Päihdepäivystyksen palvelurakennetta arvioidaan ja sen kehittämistavoitteita ovat: yhteistyön kehittäminen terveysasemilla työskentelevien päihdehoitajien kanssa, nuorten päihdepalveluiden kehittäminen, kaksoisdiagnoosipotilaiden hoidontarpeen arvioinnin kehittäminen sekä terveysneuvontatoiminnan kehittäminen, erityisesti asiakkaille jotka haluavat asioida anonyymisti.

Yksikön työntekijät osallistuvat koulutussuunnitelmassa määriteltäviin koulutuksiin ammattitaidon ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Vuoden 2016 koulutussuunnitelmaan kuuluvat tärkeimpinä vertaistoiminnan parikoulutus ja päihdetyön ammattitutkinnon koulutuslinjat kaksoisdiagnoosiasiakkaiden hoito sekä kognitiivinen terapia. Koulutusten lisäksi yksikön työntekijät osallistuvat erilaisiin verkostotapaamisiin, keskustelufoorumeihin sekä seminaareihin.

Yksikön henkilöstön hyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehditaan työryhmien ryhmätyönohjauksella, terapiatyötä tekevien työntekijöiden yksilötyönohjauksella, esimiestyöllä sekä kollegiaalisella tuella. Työntekijöiden jaksamisen arviointiin, työskentelyilmapiiriin sekä vuorovaikutukseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Arviointi- ja kuntoutuspalveluyksikössä työskentelee vuonna 2016 kuntoutuspäällikkö, 2 lääkärinä (osa-aikaisesti), 4 sosiaalityöntekijää (2 osa-aikaisesti), 1 toimintaterapeutti ja 12 sairaanhoitajaa (2 tiimivastaavaa) ja 2 lähihoitajaa.

2.3. Työvalmennuksen ja palveluohjauksen toimiala

Sovatek-säätiön työvalmennuksen ja palveluohjauksen perustehtävänä on tarjota työ- ja toimintakykyä vahvistavia, mielekkäitä eri alojen työtehtäviä sekä parantaa valmentautujan mahdollisuuksia päästä työelämään, koulutukseen tai muuhun valmentautujan elämäntilannetta tukevaan palveluun. Työvalmennuksen ja palveluohjauksen tavoitteena on valmentautujan kuntoutus- ja palvelutarpeen arviointi sekä ohjaus toimintakykyä ja työllistymistä edistävään työvalmennuspalveluihin tai muihin kuntoutumista tukeviin sosiaalisen kuntoutuksen palveluihin. Toimintavuoden 2016 aikana vahvistetaan työvalmennuksen ja palveluohjauksen ammatillisuutta ottamalla käyttöön uusia valmennusasiakkaiden toimintakyvyn arviointiin liittyviä työkaluja.

Työvalmennuksen ja palveluohjauksen toimialalla työskentelee vuonna 2016 kuntoutuspäällikkö, tuotantopäällikkö, työvalmentajia ja pajaohjaajia, palveluvastaava, palveluohjaajia, opinto-ohjaaja, psykologi ja terveydenhoitaja. Vuoden 2016 aikana tapahtuu työvalmennuksen toimipisteiden osalta merkittävä muutos, kun työvalmennukseen liittyvät toiminnot keskittetään Sorastajantien ja Kankitien kiinteistöihin. Jyväskylän kaupunkitaajaman ulkopuoliseksi työvalmennusyksiköksi jää Korpilahden toimipiste. Työvalmennusta toteutetaan jatkossa kolmessa eri toimipisteessä (taulukko 1). Keittiö- ja siivousalan valmennuspaikkoja on kaikissa säätiön Jyväskylän toimipisteissä. Toimintojen keskittäminen parantaa valmennusyksiköiden välistä toiminnallista synergiaa ja valmennusyhteistyötä.

Taulukko 1. Työvalmennuksen toimipisteet Jyväskylässä v.2016

Kankitien toimipiste	Sorastajantien toimipiste	Korpilahden toimipiste
Kankitie 14 Jyväskylä EkoRaksa, rakennustarvikkeiden kierrätys, Pihatiimi, Verhoo ja kutomo, pienlaittekorjaamo	Sorastajantie 4, Jyväskylä Kierrätyskauppa, Vuokraamo Satumaa, Ompelimo, Kirjansito- mo ja Media, Kokoonpano, Kilpi- kaiverrus, Näppärä starttipaja, Autokorjaamo, Polkupyöräkor- jaamo, Sauma starttipaja	Joensuuntie 2, Korpilahti EkoCenter Paatti ja Kah- vio Telakka

Työvalmennuksen toimialalla on siirrytty vuodesta 2014 alkaen prosessijohtamiseen. Toimintaa tarkastellaan valmennus- ja kuntoutumisprosessin sekä tuotannollisen prosessin näkökulmasta. Käytännön toiminnassa nämä näkökulmat yhdistyvät yksilöllisiksi, asiakaslähtöisiksi valmennussuunnitelmiksi ja kuntoutumispoluiksi.

Merkittävä muutos vuoden 2016 aikana kohdentuu säätiön valmennusasiakkaiden rekrytointiprosessiin. Valmentautujien ohjaaminen palveluihin tulee tapahtumaan erillisen ”tulotiimin” kautta, joka arvioi heti alussa asiakkaiden valmennustarpeet ja tekee myös ensimmäisen toimintakyvyn arvioinnin. Tulotiimi on valmennuspalveluihin ohjaava yksikkö, joka on asiakasprosessin ensimmäinen askelma. Tuloyksikön toimenpiteet auttavat työvalmennuksen suuntaamista asiakkaan tarpeiden mukaan ja merkittävänä tukimuotona valmennusyksiköiden rinnalla toimii moniammatillinen työryhmä. Suunniteltuja muutoksia on jo pilotoitu vuoden 2015 aikana ja niiden myötä myös tullaan tarkistamaan vuoden 2016 aikana työvalmennukseen liittyviä tiimirakenteita.

Vuoden 2016 tärkeimpänä kehittämiskohteena on valmentautujien toimintakyvyn arviointiin liittyvien uusien menetelmien käyttöön otto. Toimintakyvyn arviointia kehitetään kahdessa ESR rahoitteisessa projektissa. ”Kunnolla Töihin” ja ”Arvion Mekin Ansaitsemme” hankkeiden taustalla on WHO:n kuntoutusstandardi ICF, joka antaa luotettavan tiedon valmennusasiakkaiden työ- ja toimintakyvyn arviointia varten. Kunnolla Töihin hankkeessa kehitetään moniammatillisen asiantuntijuuden työryhmätyöskentelyn menetelmiä ja Arvion Mekin Ansaitsemme hankkeessa otetaan käyttöön Kajaanissa kehitetty ICF standardiin perustuva VAT arviointi- ja toimintajärjestelmä. VAT järjestelmä on työvalmentajien käyttöön suunniteltu täsmätyökalu, jonka avulla valmentautujien toimintakyvyn arvioinnin kautta tuleva tieto parantaa valmennuksen keinojen suuntaamista asiakkaan näkökulmasta oikeisiin asioihin. VAT järjestelmä parantaa myös säätiön sisäisen ja ulkoisen moniammatillisen työskentelyn edellytyksiä.

Projektien mukana kehitettävät toimintamuodot ja työtavat vahvistavat myös valmentautujien osallisuutta ja omaa roolia valmennusprosesseissa. VAT järjestelmään liittyy oleellisena osana asiakkaiden itsearviointin prosessi. VAT järjestelmän käyttöönoton myötä uudistuu myös Sovatek-säätiön valmennuksen asiakastietojärjestelmä.

Ulkoisessa toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset ohjaavat vahvasti säätiön työvalmennustoiminnan kohdentamista. TE hallinnon palkkatukeen liittyvät uudistukset ovat käytännössä romuttaneet sosiaalisen työllistämisen perinteisen palkkatukikäytännön. Te-toimistot ovat joutuneet tiukentamaan kriteereitään sekä palkkatuen että työkokeilujen myöntämisen suhteen, joka näkyy myös valmennusasiakkaiden ohjautumisessa palveluihin. Sovatek-säätiön kaltaisten palvelujen tuottajaorganisaatioiden asiakasrakenne on muuttunut sekä työhallinnon uudistusten, että alueen vaikean työttömyystilanteen vuoksi. Palveluntilaajan toiveet ja sopimusohjaus painottavat myös yhä suuremmassa määrin vahvistamaan Sovatek-säätiössä kuntoutuksellisempaa otetta sekä palveluohjauksessa että työvalmennuksessa.

Säätiö keskittyy vuonna 2016 yhä tavoitteellisemmin yli kolmesataa päivää työmarkkinatukea saaneiden pitkäaikaistyöttömien, vajaakuntoisten ja nuorten valmennukseen, kuntoutukseen ja työllistämiseen. Erityisesti kuntouttavassa työtoiminnassa olevien valmentautujien määrän odotetaan edelleen kasvavan tulevana toimintavuonna. Kuntouttavan työtoiminnan palveluja tullaan vahvistamaan ja suunnitelmissa on perustaa vuoden 2016 alusta alkaen oma erillinen yksikkö palvelujen kehittämiseen ja toteuttamiseen. Kuntouttavan työtoiminnan palveluja tullaan toteuttamaan entistä enemmän starttipaja tyyppisenä toimintana ja ryhmämuotoisen palvelun määrää tullaan kasvattamaan.

Valmennuksen onnistumisen yhtenä keskeisenä ehtona on se, että valmennusaloja sekä niiden työ- ja tuotantoprosesseja pystytään kehittämään vastaamaan aiempaa paremmin valmennuksellisiin tarpeisiin. Valmennukseen liittyviä työtehtäviä ja aloja, jotka vastaavat myös tulevaisuudessa avoimille markkinoille tähtäävään työllistymiseen pyritään vahvistamaan. Vuoden 2016 aikana tullaan myös kehittämään elinkeinotoimintaan liittyvää kokonaisuutta ja markkinoinnissa hyödynnetään vuoden 2015 loppupuolella Sovatek-säätiölle myönnettyä yhteiskunnallisen yrityksen sertifikaattia. Tuotannollisessa toiminnassa voidaan yhteiskunnallisen yrityksen brändiä vahvistaa ja kehittää toimintoja, jotka tukisivat toisaalta matalantuottavuuden toimialojen kehittymistä ja antaisivat mahdollisuuden palkata ihmisiä pidempi kestoisiin työsuhteisiin.

Sovatek-säätiö tarjoaa valmentautujille tuettua oppisopimuskoulutusta. Sen avulla voi suorittaa ammatillisia perus- tai ammattitutkintoon tähtääviä opintoja. Oppisopimuksella toteutetaan niin työelämässä kokeneiden uudelleen koulutusta kuin juuri peruskoulun päättäneiden nuorten ammatillista peruskoulutusta. Toimintavuonna kehitetään myös joustavia oppisopimuspolkuja ja aiempaa monipuolisempia osatutkintojen suoritushetkiä yhteistyössä Jyväskylän oppisopimuskeskuksen kanssa. Lisäksi valmentautujille annetaan osaamistodistuksia, joita voi hyödyntää tulevissa opinnoissa. Bovallius-ammattiopiston kanssa kartoitetaan uusia koulutusyhteistyömahdollisuuksia, esimerkiksi laitoshuoltajan perustutkintoon. ”

Valmentautujien terveydenhoidosta ja työterveyshuollosta valmennusjakson aikana vastaa säätiön oma terveydenhoitaja. Tarvittavat lakisääteiset työterveyshuollon palvelut ostetaan Aalto Työterveydestä. Valmentautujien työterveyshuollon toimintasuunnitelma laaditaan kahden vuoden välein ja tarkastetaan vuosittain, samanaikaisesti toimihenkilöiden työterveyshuollon suunnitelman kanssa. Valmentautujilla on entistä enemmän monia terveydellisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat työ- ja toimintakykyyn ja työssä selviytymiseen. Säätiössä on myös valmentautujia koskeva varhaisen tuen malli ja päihdeohjelma. Päihdekysymyksissä pyritään ennaltaehkäisyyn. Mini-interventio-tyyppinen alkoholiongelmien varhaisvaiheen ehkäisevä toiminta on Sovatekin työterveyshuollon normaalia toimintaa. Kaikille valmentautujille tehdään AUDIT-testi työhöntulotarkastuksen yhteydessä. Kuntoutustarpeen arviointia tehdään osana työkyvyn arviointia terveystarkastusten yhteydessä ja sairaanhoitokäynneillä. Valmennusjakson lopussa työsuhteessa oleville valmentautujille tehdään lähtötarkastus, jossa käydään läpi heidän terveydentilaansa ja sen vaikutuksia työ- ja toimintakykyyn. Lähtötarkastuksessa esiin tulleiden palvelutarpeiden pohjalta suunnitellaan ja ohjataan tarvittaviin kunnallisiin palveluihin.

Tuotannollisten yksiköiden keskeisinä asiakkaina ovat eri alojen yritykset sekä kuluttaja-asiakkaat. Yrittäjien kanssa jatketaan yhteistyötä henkilökohtaisilla suhteilla ja toimintaa vahvistavilla alihankintasopimuksilla. Lisäksi panostetaan uusien toimialojen kehittämiseen, kiertäystoiminnan laajentamisen osalta tehdään selvitystyö mahdollisuudesta liittyä Goodwill Finland Oy:n väliseen yhteistyöhön. Lisäksi jatketaan eri alojen alihankintatöiden etsintää. Erityisesti vuonna 2016 panostetaan toiminnan markkinointiin niin valmennuspalveluiden kuin tuotantotoiminnankin osalta. Valmennuspalveluiden markkinointia vahvistetaan lähikuntiin ja

yhteistyöverkostoon. Tuotantotoiminnan markkinointia vahvistetaan kehittämällä sähköistä markkinointia, kuten kierrätyskauppojen kuvastoja ja verkkokauppaa sekä toimialojen näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa ja järjestämällä yrittäjien kanssa yhdessä erilaisia pr-tilaisuuksia. Markkinoinnin ja viestinnän tehostamista jatketaan JAMK:n kanssa ja tavoitteena on myös laajemman kumppanuussopimuksen solmiminen Sovatek-säätiön ja JAMK:in välillä.

Työntekijöiden osaamista vahvistetaan omaa ammattitaitoa syventävillä ja laajentavilla koulutuksilla esim. oman erityisalan sisällöllisillä täydennyskoulutuksilla sekä ohjausta, arviointia, mielenterveyttä, jaksamista ja päihdeasioita käsittelevillä koulutuksilla. Osa työntekijöistä suorittaa johtamisen ammattitutkintoa ja työvalmentajan erikoisammattitutkintoa. Uusia erikoisammattitutkintokoulutuksia on suunniteltu myös tulevalle vuodelle. Lisäksi henkilöstölle järjestetään atk-koulutusta. Koulutuksissa hyödynnetään sekä ulkopuolisia koulutuksia että säätiön omia erityisasiantuntijoita. Työhyvinvointiin liittyviä tapahtumia järjestetään toimipisteittäin sekä toimihenkilöille että valmentautujille. Työssä jaksamisen tukena hyödynnetään tarpeen mukaan myös yksilö- ja ryhmätyönohjausta. Kehityskeskustelut käydään vuosittain ja tulevaisuudessa henkilöstön ikääntyminen otetaan myös huomioon ja tavoitteena on laatia erillinen ikäohjelma ja henkilökohtaiset suunnitelmat.

3. Joensuun tulosalue

Toimintaympäristön ja palvelujärjestelmien suuret muutokset ovat alueella meneillään ja Pohjois-Karjalan Siun soten, sosiaali- ja terveydenhuollon uuden tuotantomallin, tulisi valmistua vuoden 2017 alkuun mennessä. Vuosi 2016 on viimeinen tällä hetkellä voimassa olevan Sovatek-säätiön ja Joensuun kaupungin välisen ostopalvelusopimuksen toteuttamisen vuosi. Joensuun tulosalueella sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alue kattaa Joensuun kaupungin lisäksi myös Kontiolahden ja Outokummun. Alueella jatketaan päihdehuollon erityispalvelujen ja toimintojen kehittämistä tiiviissä yhteistyössä alueen muiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa. Toimintavuoden tavoitteena on edelleen vakiinnuttaa tulosalueelle asiakaslähtöisesti toimivat palveluketjut ja kuntoutusjatkumot. Sovatek-säätiötä ja säätiön palveluja tuodaan aktiivisesti esille alueellisen tunnettavuuden lisäämiseksi. Erityisenä painopisteenä Joensuun tulosalueella on sosiaalisen kuntoutuksen osuuden lisääminen ja kehittäminen osana asiakkaalle tarjottavaa kuntoutuspolkua.

Joensuun tulosalue muodostaa 35 toimihenkilön moniammatillisen päihdehuollon erityispalveluja tuottavan kokonaisuuden, jossa avo- ja laitospalvelut toimivat toisiaan täydentävinä palveluina. Henkilöstön osaamista ja työhyvinvointia tuetaan koulutuksilla ja työnohjauksilla. Vuoden 2016 painopisteenä koulutuksessa on henkilöstön 2dg-osaamisen vahvistaminen. Tarkemmat koulutuksiin ja työhyvinvointiin liittyvät suunnitelmat esitellään Sovatek - säätiön Koulutus- ja työhyvinvointisuunnitelmassa 2016. Kehityskeskustelut henkilöstön kanssa käydään vuosittain.

3.1. Avohoitopalvelut

Avohoitopalveluita tuottaa kolme työryhmää: päivystys- ja hoidontarpeen arviointi-, korvaushoito- ja kuntoutustyöryhmä. Tavoitteena vuonna 2016 on lisätä edelleen työryhmien välistä yhteistyötä siten, että asiakkaiden siirtyminen hoito- ja kuntoutusketjussa tapahtuu saumattomasti. Asiakkaan hoito- ja kuntoutusprosessin tärkeäksi osaksi liitetään sosiaalinen kuntoutus, mm. kuntouttavan työtoiminnan tarjoamat työskentelymuodot. Sosiaalinen kuntoutus voi toimia sekä jatkumona päihdepalvelukeskuksen tarjoamalle päihdehoidolle ja -kuntoutukselle että sisääntuloväylänä päihdepalvelujen piiriin. Joensuun tulosalueen palvelut keskittyvät päihdepalvelukeskuksen pihapiiriin. Poikkeuksena on kuntoutustyöryhmän viikoittainen työpanos Nuorisoasemalle/ Nuorten palvelukeskukselle, jossa toimitaan työparina alle 18-vuotiaiden asiakkuuksissa. Päihdepäivystyksen sairaanhoitajan työpanosta kohdennetaan edelleen Enon terveysasemalle yhtenä päivänä kuukaudessa.

Avohoitopalvelujen rakenteellisen ja toiminnallisen kehittämisen painopisteenä vuonna 2016 on 2dg-osaamisen lisääminen koulutuksen ja ajanmukaisen ohjeistuksen avulla. Päihdepäivystyksestä alkaen hoidontarpeen arviota tehtäessä mielenterveyteen liittyvät asiat / ongelmat pyritään kartoittamaan tasavertaisesti päihdeongelmien kanssa. Korvaushoitotyön kehittämisen painopisteenä on ryhmätoiminnan ja asiakkaiden osallisuuden lisääminen korvaushoitotyöryhmän toteuttamaan hoito- ja kuntoutusprosessiin. Korvaushoidon määräaikaisuuden sisällyttäminen kuntoutussuunnitelmaan on myös osa kuntoutusprosessin kehittämistä. Hoito- ja kuntoutussuunnitelmia tehtäessä otetaan johdonmukaisesti huomioon mielenterveyteen ja psyykkiseen vointiin liittyvät arvioinnit palveluprosessin kaikissa vaiheissa.

Psykiatrin palveluja on Joensuun tulosalueelle ostettu ostopalveluna kahtena päivänä kuukaudessa siten, että ne vastaavat koko päihdepalvelukeskuksen tarpeisiin. Vuoden 2016 osalta tilanne on haasteellinen, tarpeeseen vastaavan psykiatrin haku on käynnissä. Terveysneuvontaa toteutetaan edelleen kaupungin kanssa tehdyn sopimuksen pohjalta. Vinkki –

toiminnan toteuttamiseen tarvittava henkilöstö- ja aikaresurssi järjestetään pääasiassa korvaushoitotyöryhmän panoksella.

Päihdeseurannassa olevien asiakkaiden ryhmät jatkuvat ja ko. asiakasryhmän prosessin toteutus on keskitetty avokuntoutustyöryhmälle. Ryhmiä toteutetaan pitkin vuotta tarpeen mukaan. Ongelmapelaajien hoitopolkua kehitetään edelleen ja kuntoutuskurssi peliongelmaisille järjestetään yhdessä Jyväskylän henkilöstön kanssa. Matalan kynnyksen toimintana toteutettu ns. Avok-ryhmä jatkaa toimintaansa ja ryhmätapaamisten sisältöjä uudistetaan. Asiakkaat otetaan poikkeuksetta mukaan ryhmien suunnitteluun ja toimintojen arviointiin. Ryhmä- ja kurssitoiminnan tarpeeseen pyritään vastaamaan kunnoin esiintyvän tarpeen mukaan. Kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö jatkuu tiiviinä useissa verkostoissa ja yhteisten ryhmien toteuttamisessa. Päihdeongelmaisten läheisten ryhmän toteuttaminen yhdessä seurakunnan kanssa jatkuu myös vuonna 2016.

Avohoitopalveluista on muodostettu omaksi ryhmäkseen Sosiaalisen kuntoutuksen työryhmä. Työryhmä vastaa kuntouttavan työtoiminnan toteuttamisesta ja kehittämisestä osana Sovatek - säätiön Joensuun tulosalueen toimintaa. Päihdepalvelukeskuksen pihapiirissä sijaitsevan Taitopajan toiminta pyritään vakiinnuttamaan ja resursoimaan laadukkaasti kuntoutuksen edellyttämällä tavalla. Toimintavuoden aikana vahvistetaan sosiaaliohjauksen ja jatkopoluttamisen resurssia asiakkaiden riittävän ohjaamisen mahdollistamiseksi. Sosiaalisen kuntoutuksen roolin nostaminen osaksi asiakkaiden hoito- ja kuntoutuspolkua on keskeinen tavoite vuodelle 2016. Ryhmämuotoisen kuntouttavan työtoiminnan pilotoinnista saadut kokemukset hyödynnetään toimintojen kehittämisessä. Sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaat voivat siirtyä päihdepalvelukeskuksen päihdepalvelujen piiriin tuvallisesti saattaen ja vastaavasti päihdehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat voivat jatkaa kuntoutuspolkuaan kuntouttavassa työtoiminnassa.

3.2. Laitospalvelut

Laitoshoitopalveluja tuotetaan päihdepalvelukeskuksen vieroitusyksikössä ja kuntoutusyhteisössä. Jyväskylän huumevieroitusosastolle lähetetään asiakkaita korvaushoidon aloitusjaksoille ja tarvittaessa vaativiin huumevieroituksiin. Laitospalvelujen sisältöjen kehittämistä jatketaan vastaamaan alkoholin, lääkeaineiden ja huumeiden sekakäyttäjien hoidon ja kuntoutumisen tarpeisiin. Vieroitusyksikössä hoidetaan alkoholin, lääkkeiden ja huumeiden sekakäyttäjät. Vieroitusyksikössä toteutettavan hoidon keskeinen muoto on vieroitusjakson aikana tapahtuva jatkohoidontarpeen arviointi. Jatkohoidontarpeen arvio toteutetaan vieroitusyksikössä myös erillisenä hoitojaksona, jos asiakkaan vointi edellyttää laitosoosuhteita. Arvioinnissa huomioidaan mielenterveyteen ja psyykkiseen vointiin liittyvät asiat yhtenäisen arviointiprosessin ja ohjeistuksen tuella.

Vieroitusyksikön kokonaispaikkamäärä on yhdeksän (9). Yksikön rakenteen, henkilöstön tehtävänkuvien ja toimintatapojen työstämistä jatketaan yhteisen koulutus- ja kehittämisprosessin avulla asiakaskunnan vieroitushoidon tarvetta vastaavaksi. Erityisesti huumeasiakkaan hoitoon liittyvää osaamista vahvistetaan edelleen koulutuksen kautta.

Kuntoutusyhteisössä on kahdeksan (8) paikkaa. Kuntoutus on yhteishoidon periaatteita toteuttavaa tavoitteellista päihdekuntoutusta. Kuntoutukseen tullaan päiivystyksen tai vieroitus-hoitoyksikön kautta. Perusjakson pituus on kahdeksan viikkoa, mutta yksilöllisesti voidaan toteuttaa myös lyhempiä tai pidempiä jaksoja yhdessä laadittavan kuntoutussuunnitelman pohjalta. Vuonna 2016 kuntoutusajatusta jalostetaan edelleen kokonaisvaltaisen kuntoutuksen suuntaan. Tällöin huomioon otetaan aikaisempaa järjestelmällisemmin myös psyykkisen

ja sosiaalisen kuntoutumisen edellytykset. Kuntoutusjakson jälkeistä kuntoutuspolkua pyritään vahvistamaan mm. kuntouttavan työtoiminnan ja kotiin vietävien palvelujen avulla. Kuntoutusyhteisön palveluja markkinoidaan laajemmalle maantieteelliselle alueelle Joensuun ulkopuolelta tulevien hoitovuorokausien lisäämiseksi.

3.3. Yhteistyöverkostoissa tapahtuva toiminnan kehittäminen

Vuoden 2016 aikana Sovatek-säätiön tunnettavuutta alueella parannetaan osallistumalla yhteisiin foorumeihin ja tilaisuuksiin. Päihdepalvelukeskuksen henkilöstöä käytetään mahdollisuuksien mukaan asiantuntijoina ja kouluttajina yhteistyökumppaneiden koulutus- ja kehittämispäivissä. Vuosi 2016 on viimeinen sopimusvuosi nykyisessä Joensuun kaupungin kanssa tehdyssä ostopalvelusopimuksessa. Sopimustilanteen selkiytyminen ja mahdollisen jatkosopimuksen sisältö määrittelee pitkälti tulevan toiminnan volyymin ja kehittämistarpeet.

Yhteisten asiakkaiden hoitovastuun painottumista hoitopolun eri vaiheissa tarkennetaan ja yhteistyökäytäntöjä hiotaan edelleen Joensuun mielenterveyskeskuksen ja erikoissairaanhoidon toimijoiden kanssa. Yhteisen moniammatillisen Päpsy - ryhmän säännöllinen toiminta ja yhteisten asiakkuuksien verkostomainen käsittely edesauttaa ns. hankalien asiakkaiden hoidon ja kuntoutuksen toteuttamista yhdessä sovittavalla tavalla ja hoitovastuun tarkoituksenmukaista määrittelyä. Vuoden 2016 alussa käynnistytävä 2dg-verkostokoulutus mahdollistaa yhteisen koulutus- ja kehittämisprosessin alueen toimijoiden kesken. Koulutusprosessin avulla saadaan käyttöön mm. alueelliseen tarpeeseen vastaavia konkreettisia työkaluja kehittämistehtävien tuotoksina.

Kuntouttavaan työtoimintaan ja sosiaaliseen kuntoutukseen liittyvä tiivis yhteistyö ja toimintojen kehittäminen aikuissosiaalityön ja kaupungin työllistämisyksikön kanssa jatkuu. Säätiö toimii aktiivisesti Päihdetyön verkostoitujat - ryhmässä, jossa on mukana kolmannen sektorin, seurakuntien ja kaupungin edustajia. Verkostoyhteistyötä ja työnjakoa selkiytetään edelleen yhteistyökumppaneiden kanssa. Joensuun päihdepalvelukeskuksen työntekijät ovat mukana toteuttamassa Marak (moniammatillinen riskinarviointi) -ohjelmaa perhe- ja parisuhdeväkivallan uusiutumisen ehkäisemiseksi. Päihdepalvelukeskuksen edustaja osallistuu Joensuun seudun Marak - työryhmän kokouksiin.

Joensuun kaupungin Nuorisoaseman, tulevaisuudessa Nuorten palvelukeskuksen kanssa jatketaan sovittuja konsultaatio- ja yhteistyökäytäntöjä. Alueen oppilaitosten kanssa tehdään yhteistyötä ja vastataan mm. Sora-lakiin (opiskeluun soveltumattomuuteen ratkaisuja) liittyvien huumetestien tekemisestä ja raportoinnista. Rikosseuraamusviraston ja lastensuojelun kanssa jatketaan yhteistyötä päihdeseurannan ja yhteisen työryhmätyöskentelyn muodossa. Valmius jatkaa Pyhäselän vankilan kanssa toteutettuja teemallisia päihdekursseja on olemassa, mikäli kursseille on tilausta. Joensuun alueella toteutetaan vuosittain sidosryhmäkysely, jonka avulla kerätään palautetta toiminnasta keskeisiltä yhteistyökumppaneilta. Tuloksia hyödynnetään jatkossa yhteistyön kehittämisessä.

4. Järjestölähtöinen toiminta

Sovatek-säätiö on ollut aktiivinen toimija kansalaisyhteiskunnan tukemisessa ja on tuonut asiantuntemuksensa järjestösektorin käyttöön. Keskeisiä asioita toiminnassa on uusien, säätiön ja toiminnasta ja erityisesti asiakkaiden tarpeista lähtevien hankeideoiden löytäminen, kehittäminen ja valmistelu sekä järjestöyhteistyön tehostaminen ja vaikuttaminen toimintaympäristössä. Sovatek-säätiö on mukana sekä alueellisissa että valtakunnallisissa yhteistyöverkostoissa.

Sovatek-säätiö sai vuodeksi 2015 RAY:n kohdennetun toiminta-avustuksen. Toiminnan pää tavoitteeksi on määritelty Sovatek-säätiön palvelutoiminnan kautta tavoitettavien asiakasryhmien nivoutuminen yhteiskuntaan ja osallisuuden lisääminen yhteistyössä verkoston ja yhteistyötahojen kanssa sekä vertaistukitoiminnan kasvattaminen.

Sovatek-säätiön toiminnan vaikutuspiirissä olevista henkilöistä aktivoidaan vuosittain 15 - 20 uutta ihmistä vertais- ja vapaaehtoistoiminnan piiriin. Olemme mukana toteuttamisalueella 3 - 5 uuden muiden toteuttamien hankkeiden suunnittelu- ja valmistelutyössä. Jatkamme kolmannen sektorin toimijoiden kanssa yhteistyömahdollisuuksien kartoitusta ja luomme kumppanuuksia vapaaehtois- ja vertaistoimintaan mukaan lähtemistä estävien kynnysten purkamiseksi.

Sovatek-säätiö toteuttaa 2016 vapaaehtois- ja vertaistoimintaan suunnattua työnohjausta. Lisäksi hyödynnämme oman palvelutoiminnan kautta saatavaa tietoa rahoituksella toteutettavan toiminnan kehittämiseen. Vastaavasti kohtaamme jatkuvasti arvokasta tutkimuksellista ja muiden toimijoiden keräämää tietoa, joka jää etäiseksi, koska siitä ei ole saatavissa tiivistelmiä tai kansanomaisempaa versiota. Tämä olemassa olevan tiedon tuominen tutuksi ja saataville on yksi toiminnan tavoitteista. Tässä tullaan käyttämään toiminnan omia facebook-sivuja.

Sovatek-säätiön ja A-klinikkasäätiön sulautumisselvityksessä nousivat hyvin esille järjestölähtöisen työn yhteistyömahdollisuudet sähköisten palvelujen käyttöönotosta sekä kehittämishankkeiden ideapäiville osallistumisesta.

Sovatek-säätiö ei ole hakenut uusia projektiavustuksia Raha-automaattiyhdistykseltä. Nyt päättyvien Pelituki- hankkeen ja Huume kuntoutujien vertaistoimintakeskuksen jatkoksi on haettu kohdennettua toiminta-avustusta. Kummankin uuden toiminta-avustuksen rahoitushakemuksessa on määritelty toiminnan jatkoon painopisteet. Mikäli rahoitusta ei saada, tulee toimintojen jatkuvuus selvittää muulla tavoin ja niiden tuloksia hyödynnetään omassa ja kumppanuusjärjestöjen toiminnassa.

Tuleva vuosi ei ole järjestölähtöisen toiminnan osalta mikään välivuosi, mutta rahoituspäätösten ajoittuminen loppuvuoteen luo tilanteen, jossa selkeä kuva toiminnan laajuudesta ja suunnasta saadaan vasta vuodenvaihteessa.

4.1. Nuorten matalankynnyksen palvelut

Nuorten matalankynnyksen palveluiden kehittäminen koskee jo olemassa olevien palveluiden, Sauma-starttipajan ja etsivän työn, kehittämistä. Toiminnot ovat olleet lokakuusta 2012 alkaen järjestölähtöisellä tulosalueella. Toimintaympäristössä tapahtuvat ajoittain nopeatempoiset muutokset vaikuttavat toimintaan ja niiden pitkäjänteiseen kehittämiseen.

Sauma-starttipajatoiminnan osalta keskeinen tavoite on edelleen sen juurruttaminen osaksi palvelujärjestelmää. Yhteistyöverkoston vahvistaminen, toiminnasta tiedottaminen ja yhteistyömahdollisuuksien kartoittaminen laajemmin alueellisesti jatkuvat keskeisinä tavoitteina. Yhteistyö Sovatek-säätiön muiden valmennusyksikköjen, Etsivän työn sekä päihdepalvelujen kanssa on tärkeää. Sisäisen yhteistyön kautta löydetään kohderyhmänä oleville nuorille heidän kannaltaan toimivimmat sijoittumispaikat. Lisäksi muun sisäisen yhteistyön kautta voidaan nuoria tukea ja tarjota heille monipuolisempaa tukea.

Sauman toimintasisältöjä, nuoren kokonaisvaltaista tilannekartoitusta ja arviointia (toimintakyvyn arviointi, oppimistaitojen ja -kyvyn arviointi, elämäntilanteen kartoitus ja arviointi) kehitetään toimintavuoden aikana. Pajan toimintarakenne on koettu toimivaksi, mutta pajalle ohjautuvien nuorten toimintakyvyssä ollut merkittäviä eroja sekä nuorten välillä että nuorilla pajajakson aikana. Tämä luo haasteita toimintasisällöille ja niiden joustamiselle.

Rahoituksen pohjana on ollut Opetusministeriön myöntämä avustus. Rahoituksen vahvistaminen ja monipuolistaminen ovat myös nyt tavoitteena. Tämä luo myös parempia edellytyksiä toiminnan pitkäjänteiselle kehittämiselle.

Sovatek-säätiön työvalmennuksessa käynnissä oleva kokonaisvaltainen kehittämisprosessi tukee Sauman toimintaa ja luo sille uusia mahdollisuuksia. Sauman työntekijöistä toinen on ollut mukana 50 % työpanoksella Kunnolla töihin ESR- hankkeessa. Tämä luo toisaalta paineita resursseihin, toisaalta se on tuo toimintaan uusia työvälineitä ja tukee Saumaa. Sauman toinen työntekijä on mukana yhdessä Päihdepäivystyksen ja Etsivän työn kanssa toteutettavassa Reitti- ryhmässä. Ryhmä on 18–25 – vuotiaille tarkoitettu matalankynnyksen toiminnallinen ryhmä. Ryhmä on väylä siihen tulleeille nuorille nähdä Sovatek-säätiön toimintaa laajemmin, lähtökohtana myös Sauma- starttipajaa.

Sovatekin etsivässä työssä jatketaan aiempina vuosina aloitettujen toimintamallien kehittämistä ja vakiinnuttamista osaksi säätiön toimintaa. Toinen etsivistä jatkaa yhteistyötä säätiön päihdepalveluiden kanssa. Toinen etsivistä puolestaan jatkaa yhteistyötä Keski-Suomen opiskelija-asuntosäätiö KOAS:n kanssa, tavoittaakseen niitä eri puolilla kaupunkia olevien kohderyhmän henkilöitä, jotka ovat esimerkiksi pudonneet tai vaarassa pudota opiskeluiden piiristä. Kummastakin toimintamallista saadut kokemukset ovat olleet hyvin positiivisia.

Kehittämistyötä jatketaan kokeilemalla ja kehittämällä uudenlaisia tavoittamisen väyliä niiden alle 29-vuotiaiden henkilöiden kohtaamiseksi ja tavoittamiseksi, jotka eivät ole minkään palveluiden piirissä ja vaarassa syrjäytyä. Vaikka yhteistyötahot osaavat hyvin hyödyntää Jyväskylän etsivää nuorisotyötä, on edelleen suurena huolenaiheena ne nuoret, joilla ei ole olemassa minkäänlaista verkostoa ympärillään ja näin ollen eivät ohjaudu palveluiden piiriin esimerkiksi lähiomaisten tai sukulaisten kautta. Kehittämistyötä tehdään asiakastyössä, sekä yhteistyökumppaneiden kautta heränneiden tarpeiden ja huomioiden kautta. Tärkeintä on kuitenkin panostaa siihen, että etsivän työn perustehtävä ja toiminnan ydinajatus säilyvät ja toimintaa kehitetään siitä lähtökohdasta. Vaikka ulkopuolisilta tahoilta monesti tulee erilaisia toiveita ja painetta etsivän työn suuntaan, Jyväskylässä pidetään etsivien toimesta perustehtävä mielessä, eikä ole esimerkiksi suostuttu paikkaamaan erilaisia palveluita, ainoastaan oltu tukemassa niitä, mikäli ne etsivän työn raameihin ovat sopineet.

Yhteistyötä jatketaan vanhojen yhteistyökumppaneiden kanssa. Keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat Sovatek-säätiön päihdepalvelut ja työpajat, Keski-Suomen opiskelija-asuntosäätiö KOAS, Jyväskylän sosiaalitoimi ja nuorisopalvelut, Nuorten Taidetyöpaja, Rikosseuraamuslaitos sekä Puolustusvoimat,

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset heijastuvat myös Etsivään työhön. Jyväskylässä on otettu käyttöön Nuorisovastaanotto, joka on 13–22-vuotiaille jyväskyläläisille nuorille tarkoitettu palvelu mielenterveys-, päihde- ja psykososiaalisten ongelmien arviointiin ja lyhytaikaiseen hoitoon. Samoin on otettu käyttöön Veturitalleilla toimiva Ohjaamo, josta 15–29-vuotiaat saavat tukea elämänhallintaan, urasuunnitteluun, oman opiskelualan löytämiseen, työllistymiseen sekä sosiaalisten taitojen ja valmiuksien kehittämiseen. Ohjaamo on kokeiluvaiheessa ja sitä kehitetään monialaisessa yhteistyössä palveluntuottajien ja yhdessä nuorten aikuisten kanssa vuosina 2015–2017. ESR-rahoitetun kehittämishankkeen lopullisena tavoitteena on hyvin toimiva ja vakiintunut Ohjaamotoimintamalli Jyväskylän ja sen lähikuntien nuorille aikuisille. Sovatkin etsivät ovat molempiin toimintoihin ohjaavana ja neuvovana tahona.

5. Talous

Sovatek säätiön v. 2016 taloussuunnittelu on ollut johdonmukaista aikaisempien vuosien jatkumoa. Säätiön talousrakenne sinällään säilyy ennallaan, mutta toimintaympäristössä jatkuvat muutokset ravistelevat entistä merkittävämmiin talouden perustaa. Näistä ehdottomasti oleellisin on palkkatukimuutos, minkä ennakoarvio 519 000 euroa on 2/3 vuoden 2014 toteumasta. Käytännössä siis neljännesmiljoonan eurovähennys merkitsee palkkatukityöllistämisen vähentymistä noin 20 henkilötyövuodella. Sen kompensationsa lisätään erityisesti kuntouttavaa työtoimintaa ja työkokeilijoiden määrää. Luonnollisesti nämä muutokset asettavat haasteita työvalmennuksen Jyväskylän ostopalvelusopimukseen ja palveluiden tuottamistapaan. Sopimuksen kokonaisarvo pysyy ennakkotiedon mukaan kuitenkin kuluvan vuoden 2,248 meur tasolla.

Päihdepalveluissa Joensuun toimialueella jatkuu resurssiperusteinen sopimuskäytäntö, minkä varaan toimialan talous rakentuu 95 %:sti. Jyväskylän alueen päihdepalveluissa K-S SHP:n sopimus kattaa toimialan taloudesta 90 %. Molempien sopimuksien volyymit kasvaa indeksikorotusten verran (0,6 % ja 2 %). Joensuun sopimuksen arvo on 2,33 meur ja Jyväskylän 2,958 meur. Jyväskylän päihdepalvelujen kokonaistuloja kaventaa muiden kuntien palveluostojen arvioitu vajaan 20 % vähentyminen. Näiden tuotto-osuus on tällöin 300 000 euroon ja se perustuu kuluvan vuoden toteumaennusteeseen. Vastaavalla tavalla Joensuun alueen muiden kuntien palveluostojen oletetaan nousevan 12 % eli n. 50 000 euroon.

Säätiön v. 2016 tuottobudjetti on yhteensä 10 332 000 euroa, mikä on palkkatukileikkauksen myötä n. 4 % kuluvan vuoden budjettiarviota vähemmän. Palkkatuen ja kolmen pääsopimuksen tuotto-osuus nousee pari prosenttiyksikköä ollen 84 % kokonaistuotoista. Tuotannollista toimintaa harjoitetaan 15 yksikössä ja niiden liikevaihtotavoite on kuluvan vuoden toteuman mukaisesti 930 000 euroa. Kuuden varmistuneen hankkeen tuottoarvio on 467 000 eur, missä vähennystä päättävien RAY-avustusten myötä 16 %. Niiden lisäksi v. 2015 saatuja lahjoitusvaroja tuloutetaan kuluja vastaten 100 000 euroa.

Käyttötaloudsmenoista palkkakulujen osuus on edellisvuosien tavoin 74 %. Bruttohenkilöstömenot ovat 7,56 meur. Vakituisten henkilöstön määrä pysyy jokseenkin ennallaan (119). Toimihenkilöstöä on kokonaisuudessaan 136 henkilötyövuoden verran. Työsuhteisia valmentautujia on 54 henkilötyövuoden verran, missä vähennystä edellisvuoteen 14. Heidän lisäksi työosuusrahaa saavia on 55 henkilöä. Yhteensä Sovatek säätiössä ennakoitaan v. 2016 toteutuvan 190 työsuhteista henkilötyövuotta, mikä on 15 kuluvaan vuoden arviota vähemmän.

Sovatek säätiö toimii tulevana vuonna kolmella paikkakunnalla ja yhteensä kahdeksassa toimipisteessä. Vuokria maksetaan n. 1,1 meur, mikä edelleen on reilut 11 % kokonaismenoista. Metalliyksikön toiminnan loppuminen vähentää muita toimintakuluja n. 50 000 euroa. Kokonaisuudessaan muiden toimintakulujen budjettiraami on asetettu 1 650 000 euron..

Kone- ja laiteinvestointivaroja esitetään 54 000 euroa. Näiden lisäksi toteutetaan pääosin v. 2016 aikana Sorastajantien kakkosvaiheen remontti, mikä mahdollistaa Tallilantieltä koonpanon ja Pajatien auto- sekä pyöräkorjaamon siirtymisen siellä jo toimivien yksiköiden yhteyteen. Remontin alustava kustannusarvio on 45 000 euroa. Kakkosvaiheeseen liittyy myös mahdollinen lounaskahvilan hankinta, mikä lisää investointimenoja n. 30 000 euroa. Yhteensä investoinnit ovat tällöin 129 000. Nämä rahoitetaan metallin käyttöomaisuusmyynillä ja muulla omalla rahoituksella. Investointien ennakoitujen kokonaispoistot kasvaa 110 000 euroon.

Tulevan vuoden talous on saatettu tasapainoon siten, että ylijäämää esitetään 269 euroa. Niin toteutuessaan säätiö välttyisi toimialalle niin tyypillisistä lomautuksista ja muista toiminnan alasajoista. Taloudelliset riskit ovat kuitenkin jokaisella toimialalla merkittävät. Erityisesti tämä koskee työvalmennusalaa, missä liiketaloudelliset vaateet, sisäiset organisaatio- ja tilamuutokset sekä uuden TYP-lain käytännön toteuttaminen v. 2016 alusta tekee siitä säätiön haastavimman taloudellisen kokonaisuuden. Päihdepalveluissa kuntatalouksien heikko taloustilanne saattaa vähentää merkittävästikin ennakoituja palvelutuottoja.

BUDJETTI 2016	BUDJ. 2016	BUDJ. 2015	TP 2014
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot (alv)	930 254	911 202	904 649
Työhönvalmennus	2 118 596	2 128 596	2 130 348
Palkkatuki	519 249	733 488	776 531
Päihdepalvelutuotot, Jkl	3 275 278	3 289 537	3 206 005
Päihdepalvelut, Jns	2 502 021	2 459 931	2 512 001
Projektituotot	567 733	674 000	552 857
Kuntoutuspalvelujen tuotot	249 051	278 137	233 656
Koulutustoiminnan tuotot	35 000	133 340	103 643
Muut tuotot	125 496	112 517	126 235
TUOTOT YHTEENSÄ	10 322 678	10 720 748	10 545 926
MUUTTUVAT KULUT			
Aineet ja tarvikkeet	-385 190	-422 013	-439 481
KIINTEÄT KULUT			
HENKILÖSTÖKULUT	-7 565 394	-7 953 884	-7 709 114
VUOKRAKULUT	-1 155 215	-1 138 242	-1 114 542
MUUT KIINTEÄT KULUT	-1 091 010	-1 161 054	-1 158 868
KIINTEÄT YHTEENSÄ	-9 811 619	-10 253 180	-9 982 524
POISTOT	-110 000	-45 000	-68 431
KÄYTTÖTALouden JÄÄMÄ	15 869	555	55 489
RAHOITUS- JA SATUNNAISERÄT	-15 600	0	-14 862
VARAUSTEN MUUTOS	0	0	-36 588
TULOS	269	555	4 040